

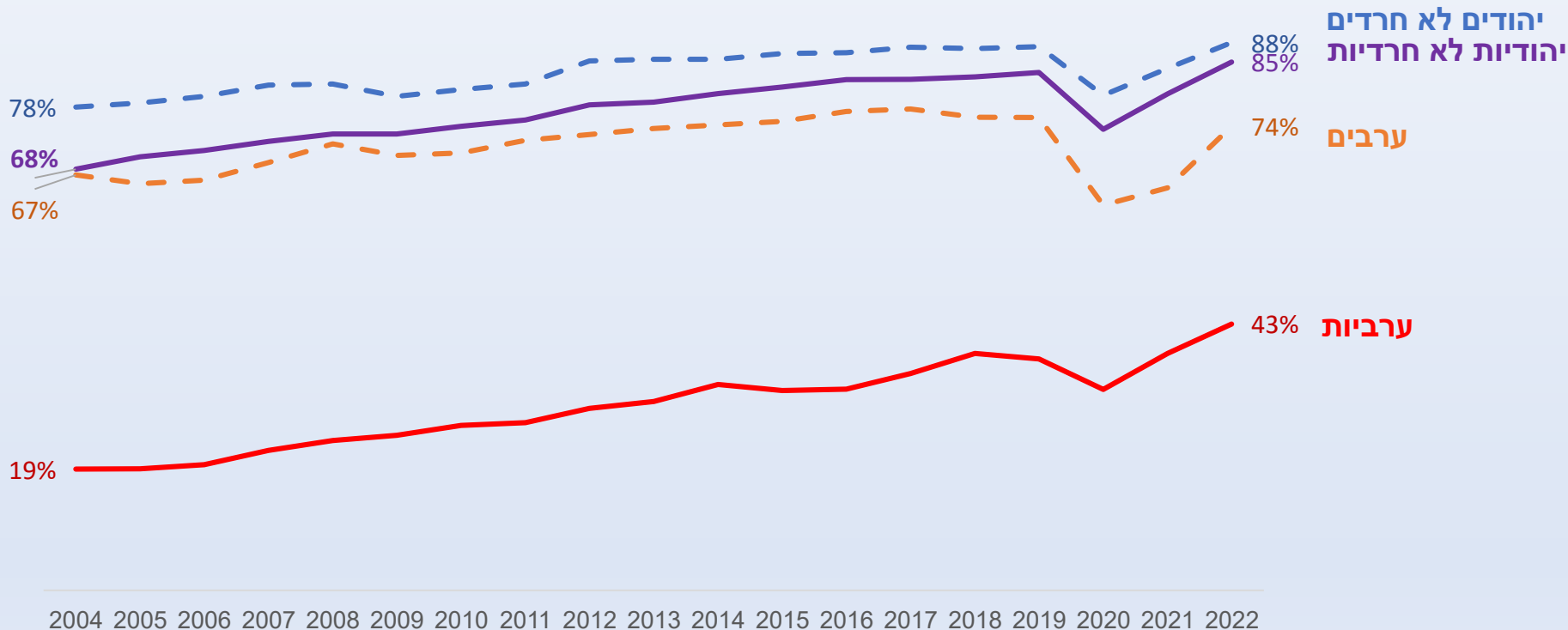
אתגרי החברה הערבית בשוק העבודה - בשגרה ובחירום

ד"ר מריאן תחאוכו, ד"ר עמית לוונטל, ד"ר טלי לרום, איילה פרטוש

המרכז למדיניות כלכלית של החברה הערבית, מכון אהרן
פברואר 2024

תעסוקת נשים ערביות במגמת עליה מתמשכת אך עדיין נמוכה תעסוקת גברים ערבים עולה באיטיות

שיעורי תעסוקה, גילי עבודה עיקריים 25-64, לפי קבוצות אוכלוסייה

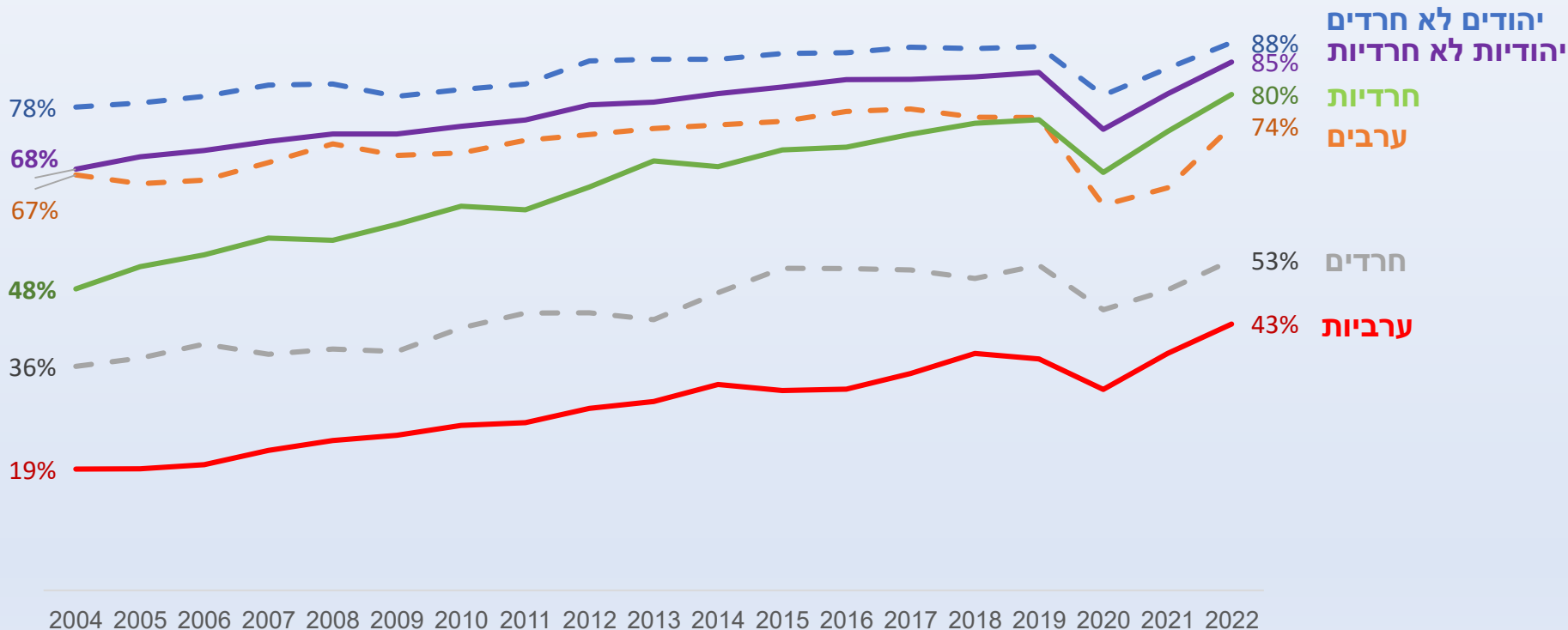
בין השנים 2004 עד 2022

- הפער בין נשים ערביות ליהודיות לא חרדיות הצטמצם בזכות צמצום הפער בקרב הצעירות (25-44)
- הפער בין גברים ערבים ליהודים גדל בגלל גידול הפער בקרב הצעירים (25-44)

עיבוד מכון אהרן לסקר כוח אדם, למ"ס

תעסוקת נשים ערביות במגמת עליה מתמשכת אך עדיין נמוכה תעסוקת גברים ערבים עולה באיטיות וכיום נמוכה אף מחרדיות

שיעורי תעסוקה, גילי עבודה עיקריים 25-64, לפי קבוצות אוכלוסייה

בין השנים 2004 עד 2022

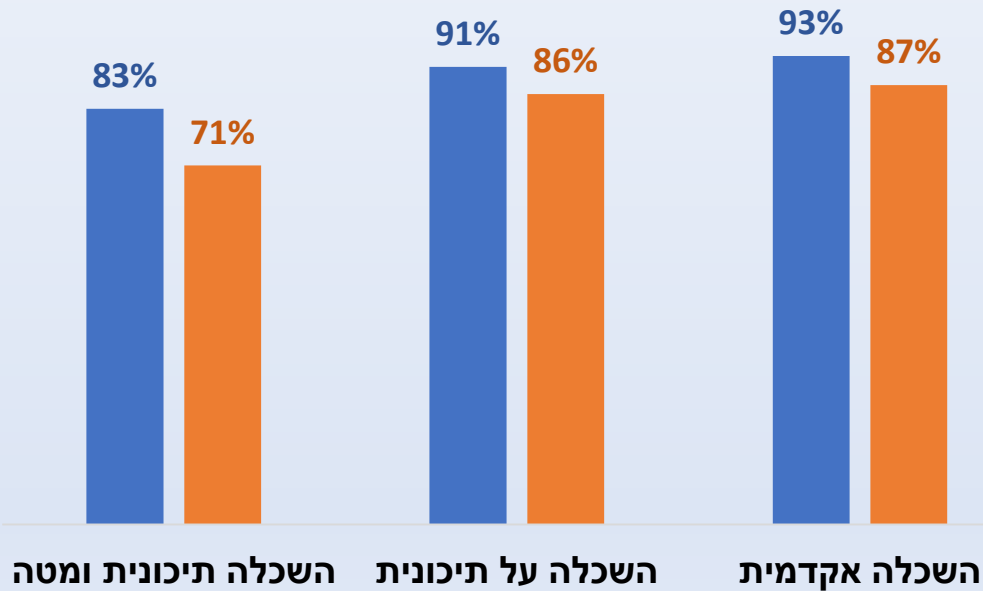
- הפער בין נשים ערביות ליהודיות לא חרדיות הצטמצם בזכות צמצום הפער בקרב הצעירות (25-44)
- הפער בין גברים ערבים ליהודים גדל בגלל גידול הפער בקרב הצעירים (25-44)

עיבוד מכון אהרן לסקר כוח אדם, למ"ס

הגורמים לפערי התעסוקה: החברה הערבית פחות משכילה, ככל שההשכלה יורדת הפערים בתעסוקה מול היהודים גדלים

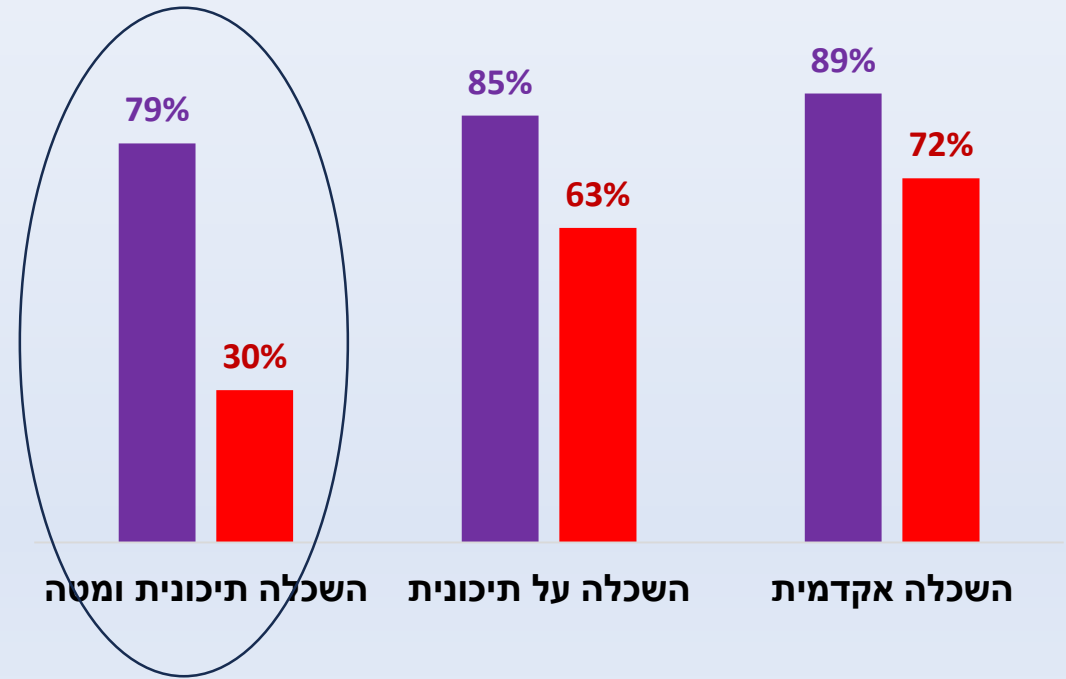
שיעור תעסוקה של גברים בגילי 25-64 לפי השכלה וקבוצת אוכלוסייה, 2022

■ גברים יהודים ■ גברים ערבים

שיעור תעסוקה של נשים בגילי 25-64 לפי השכלה וקבוצת אוכלוסייה, 2022

■ נשים יהודיות ■ נשים ערביות

45% 77%

13% 4%

42% 19%

התפלגות השכלה באוכלוסייה

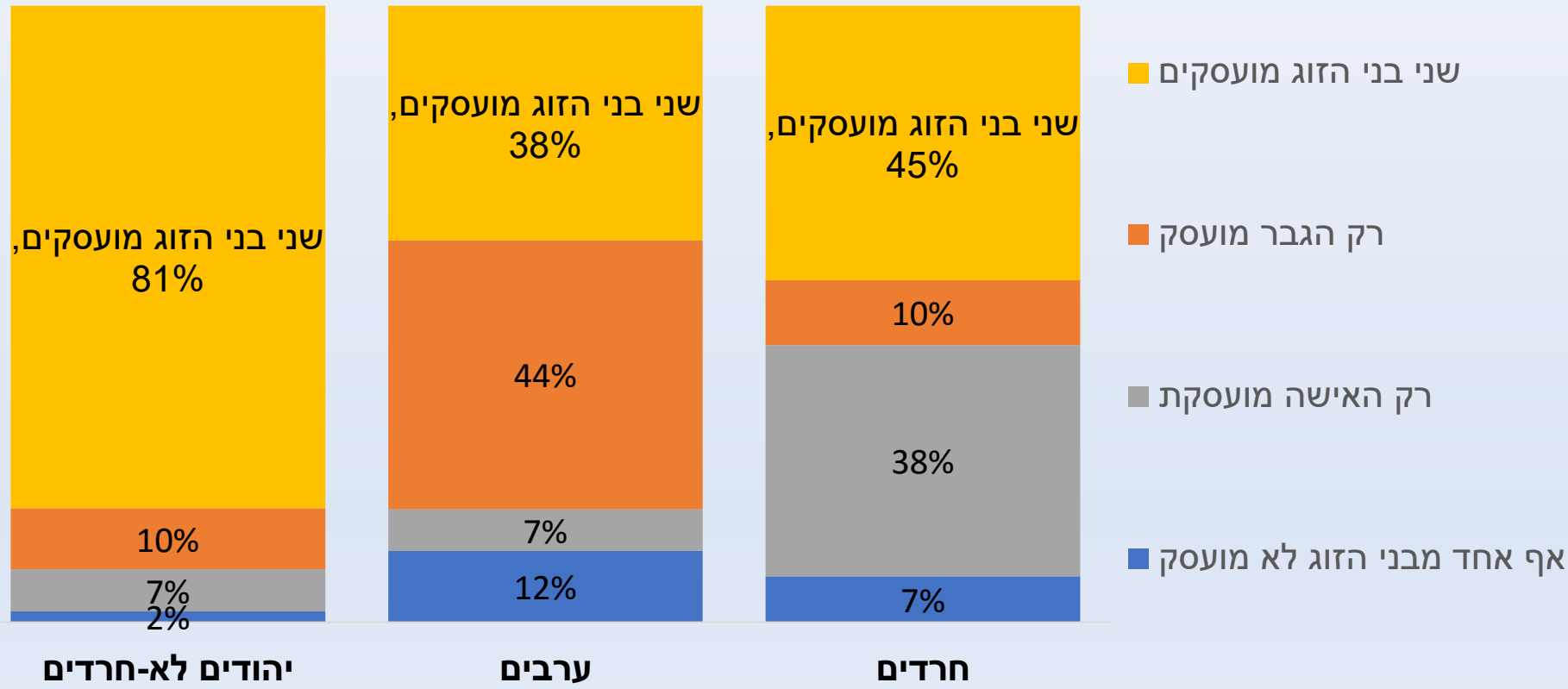
38% 69%

10% 4%

52% 26%

ב-38% בלבד ממשקי הבית הערבים שני בני הזוג מועסקים, פחות ממחצית מזה של משקי בית יהודים לא חרדים

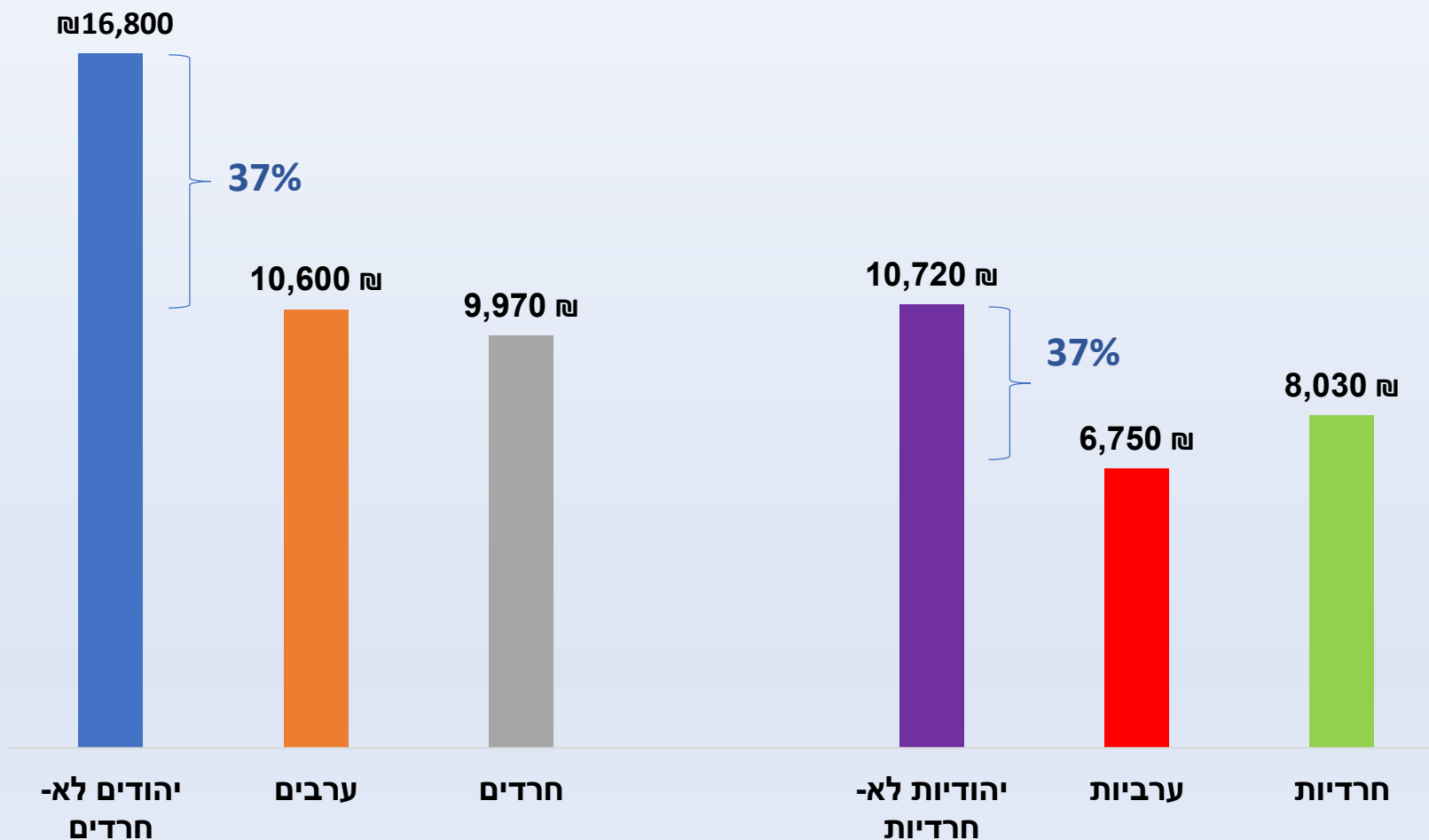
מספר המפרנסים במשק בית לפי קבוצת אוכלוסייה, ראש משק הבית בגיל 25-64, 2022

כפי שנראה בהמשך, הגברים הערבים הם הפגיעים ביותר בעתות משברים, ולאור העובדה כי 44% מהמשפחות הערביות מסתמכות רק על ההכנסה של הגבר, הופך אותן לפגיעות יותר

37% פער בהכנסה חודשית בין ערבים ליהודים וערביות ליהודיות

הכנסה חודשית ממוצעת מעבודה, גילי עבודה עיקריים (25-64), נתוני שנת 2021

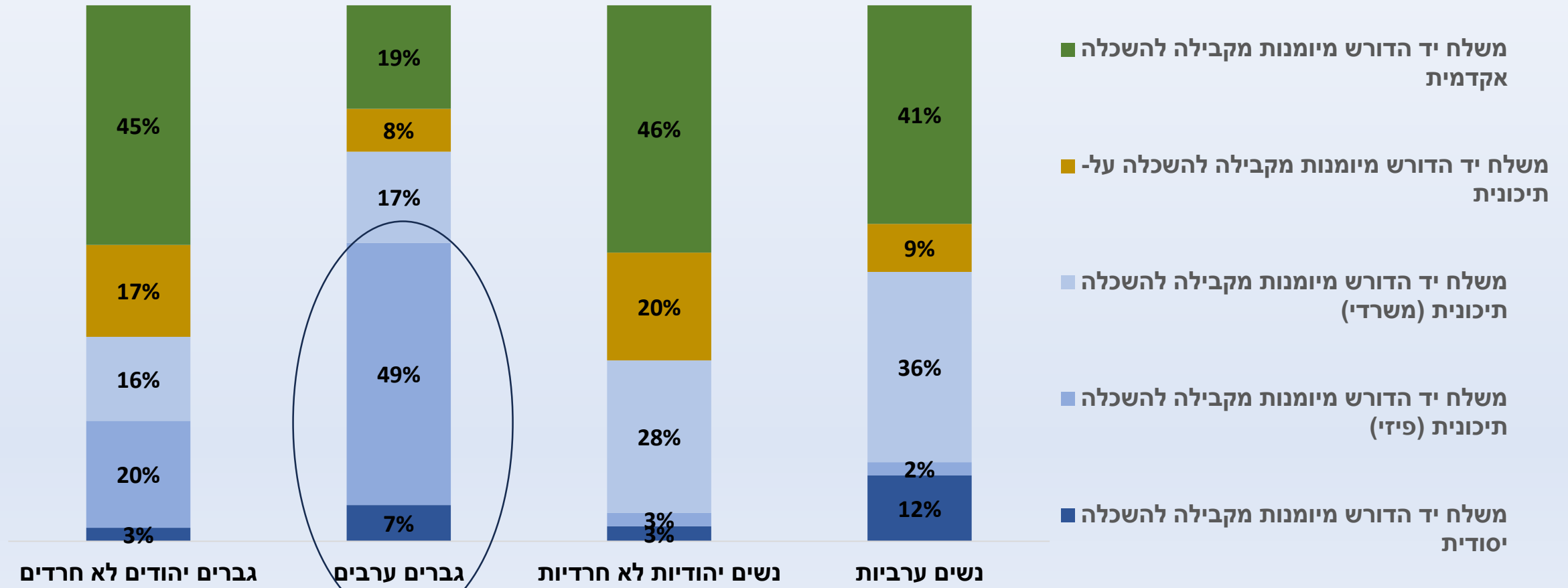
- 74% מהגברים הערבים המועסקים ללא השכלה על תיכונית או אקדמית

- הכנסה מאוד נמוכה לנשים ערביות למרות שמחצית מהמועסקות עם השכלה על תיכונית או אקדמית

- הפערים הם גם בהיקף שעות העבודה וגם בשכר השעתי

73% מהגברים הערבים מועסקים במשלח יד הדורש השכלה תיכונית ומטה, 56% בעבודות פיזיות

התפלגות משלחי היד של המועסקים לפי רמת המיומנות הנדרשת, מועסקים בגילי 25-64 לפי קבוצות אוכלוסייה, 2022

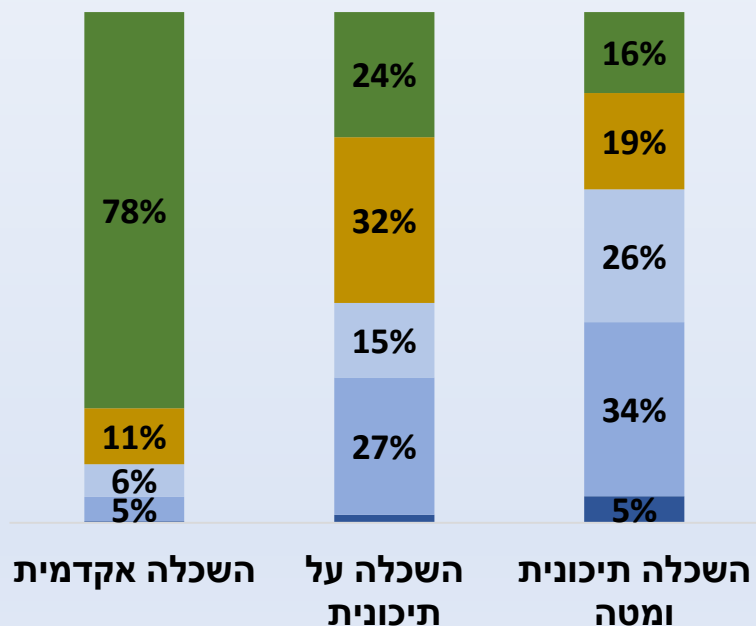
משלחי יד מפורטים יותר בנספחים

עיבוד מכון אהרן לסקר כוח אדם, למ"ס

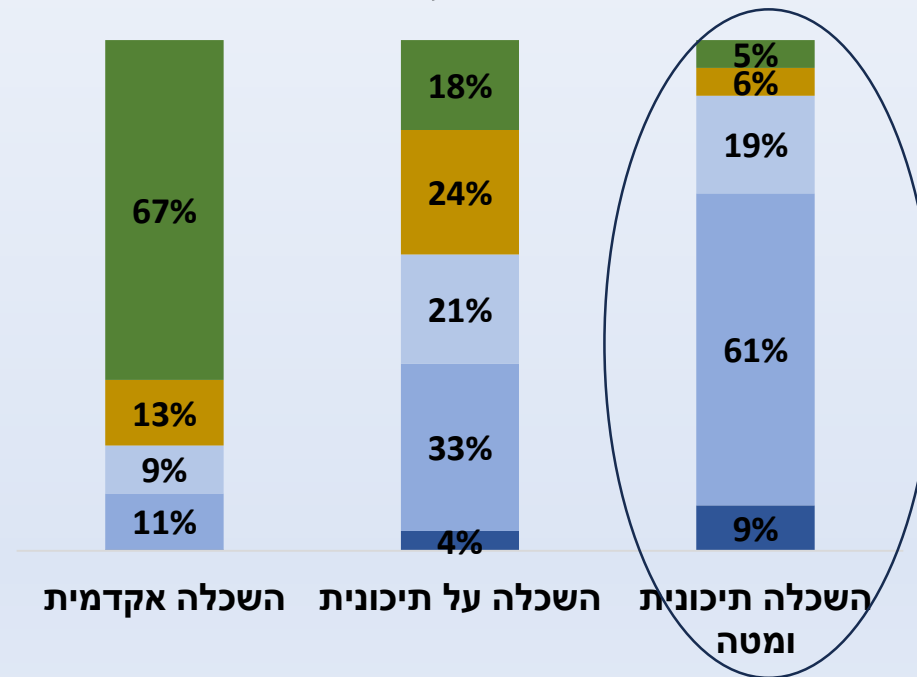
33% מהגברים הערבים האקדמאיים מועסקים במשלחי יד הדורשים השכלה נמוכה יותר, 70% מהלא משכילים בעבודות פיזיות

התפלגות דרישות משלח יד לפי רמת השכלה וקבוצת אוכלוסייה, מועסקים בגילי 25-64, שנת 2022

גברים יהודים לא חרדים

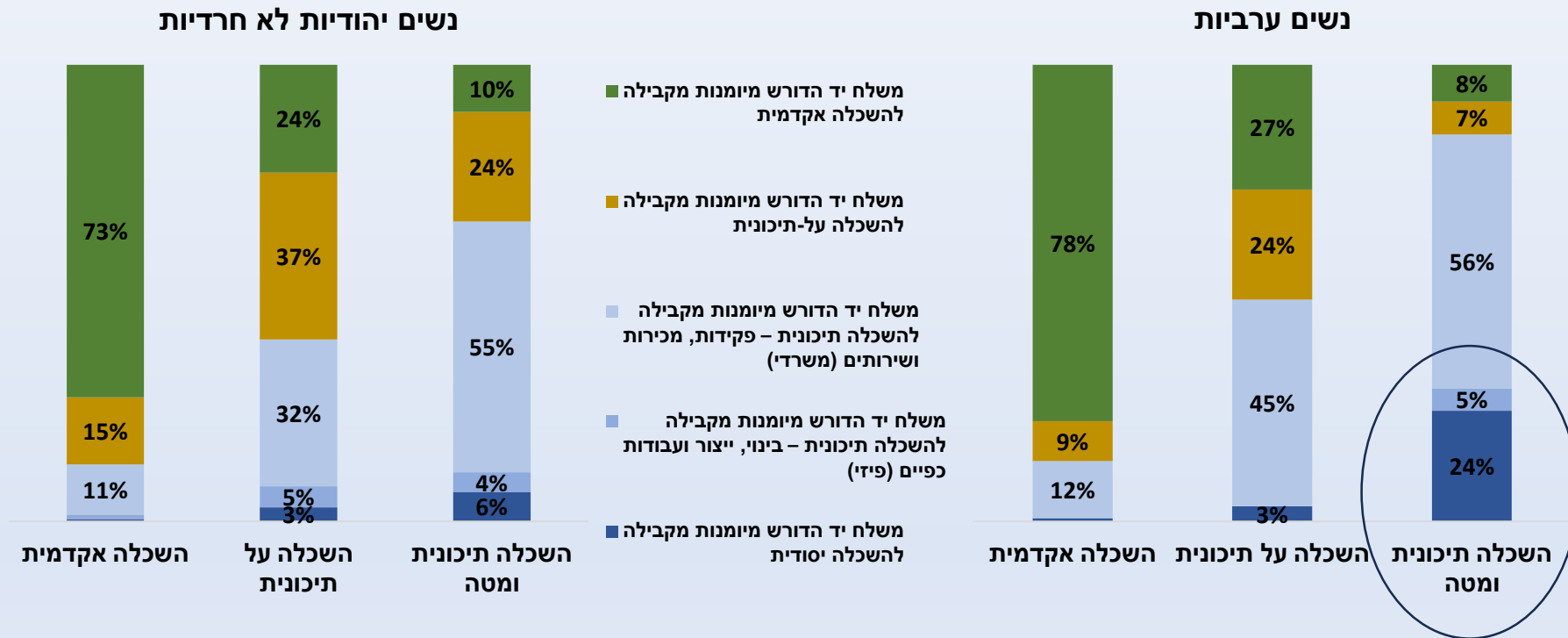

גברים ערבים

29% מהערביות עם השכלה תיכונית ומטה מועסקות במשלחי פיזיים לעומת 10% מהיהודיות באותה השכלה

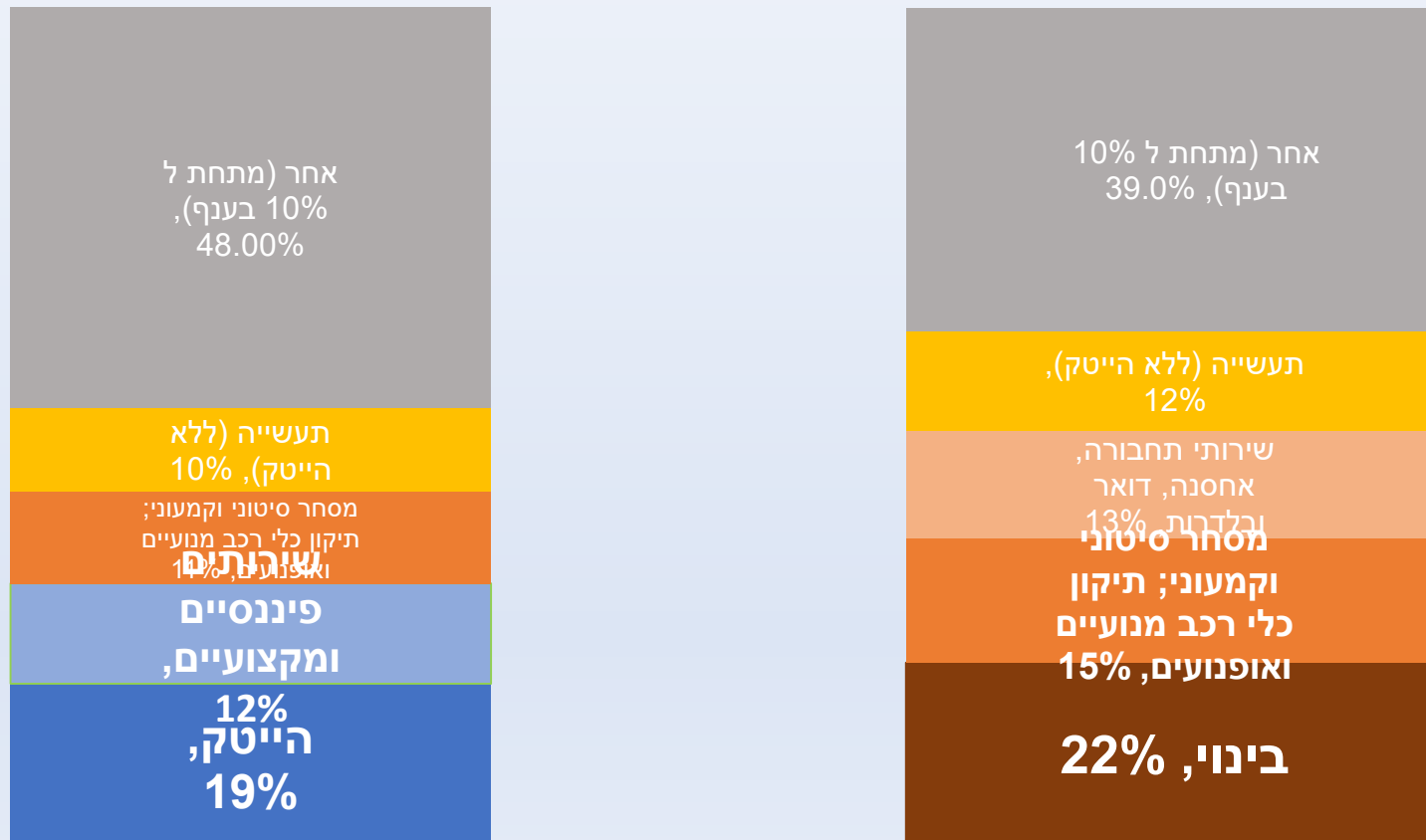
התפלגות דרישות משלח יד לפי רמת השכלה וקבוצת אוכלוסייה, מועסקים בגילי 25-64, שנת 2022

הריכוז הגבוה של ערביות לא משכילות במשלחי יד פיזיים יכול להסביר את הפער הגדול בשיעור התעסוקה לעומת יהודיות לא משכילות (30% לעומת 79%)

הענפים הגדולים בקרב גברים : ערבים בבינוי ומסחר - פריון נמוך ופגיעים בחירום יהודים בהייטק, פיננסים ומקצועיים - בפריון גבוה

התפלגות המועסקים על פני ענפי הכלכלה לפי קבוצת אוכלוסייה, גילי 25-64, שנת 2022

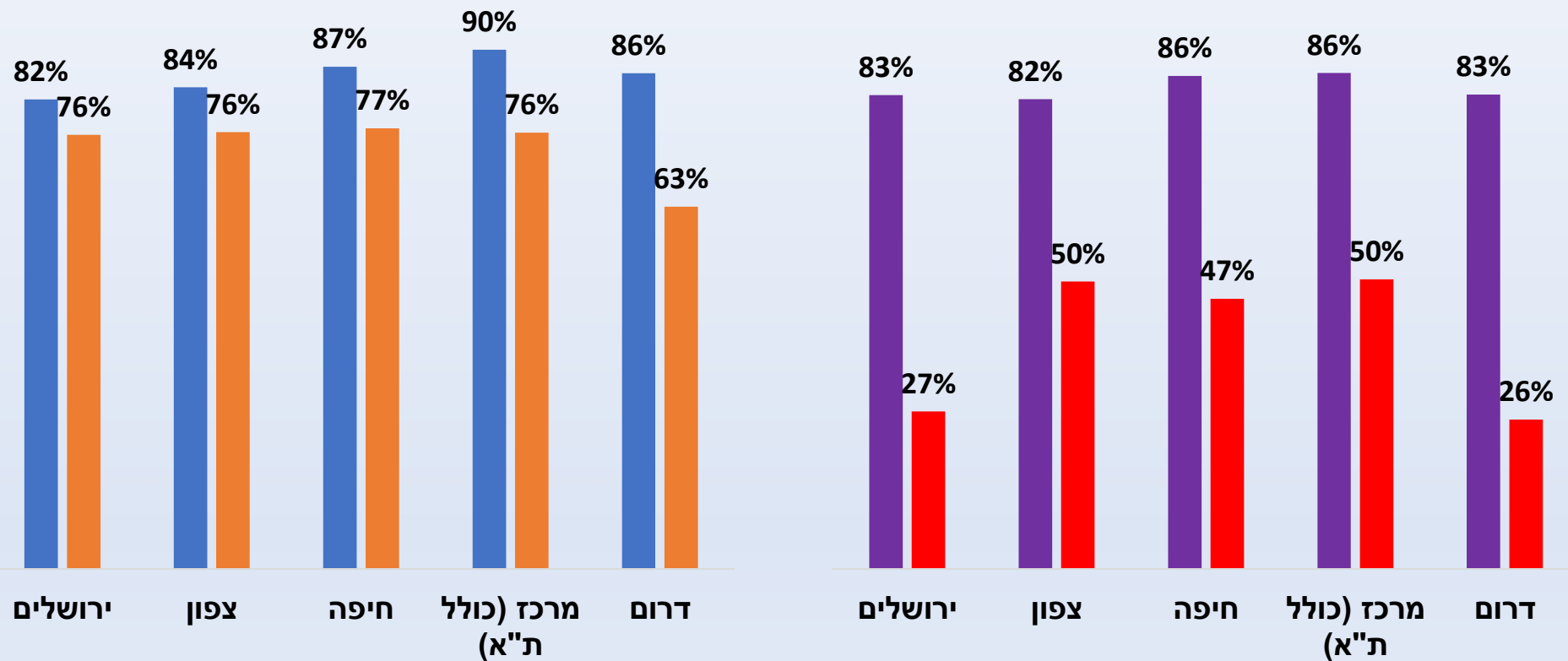
גם בקרב האקדמאיים, 5% מהערבים מועסקים בהייטק לעומת 30% מהיהודים

גברים יהודים

גברים ערבים

בהסתכלות אזורית – פערי התעסוקה בין החברה הערבית ליהודית שונים בין המחוזות

תעסוקה בגילי 25-64 לפי קבוצת אוכלוסייה ומחוז מגורים, 2022

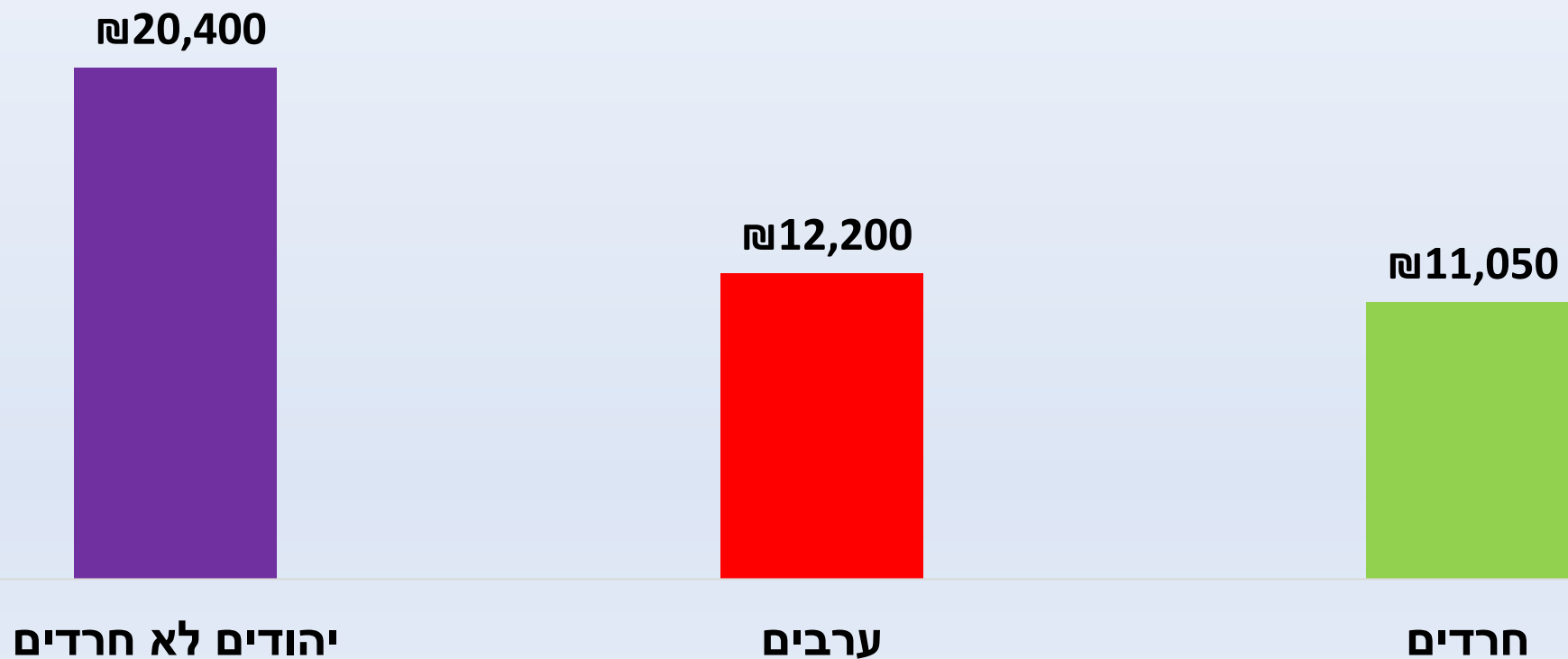
הפערים בין ערבים ליהודים במחוזות השונים באים לידי ביטוי גם במאפייני התעסוקה:

- התפלגות ברמות ההשכלה
- התפלגות ענפית
- התפלגות משלחי יד

הכנסת משק בית ערבי היא 60% מהכנסת משק בית יהודי לא חרדי

הכנסה מעבודה של משקי בית, ראש משק הבית בגילי 25 – 64, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2021

גם בקבוצות הגיל הצעירות, כאשר ראש משק הבית בגילי 25-44 התמונה דומה

סיכום אתגרי התעסוקה בחברה הערבית בשגרה

גברים

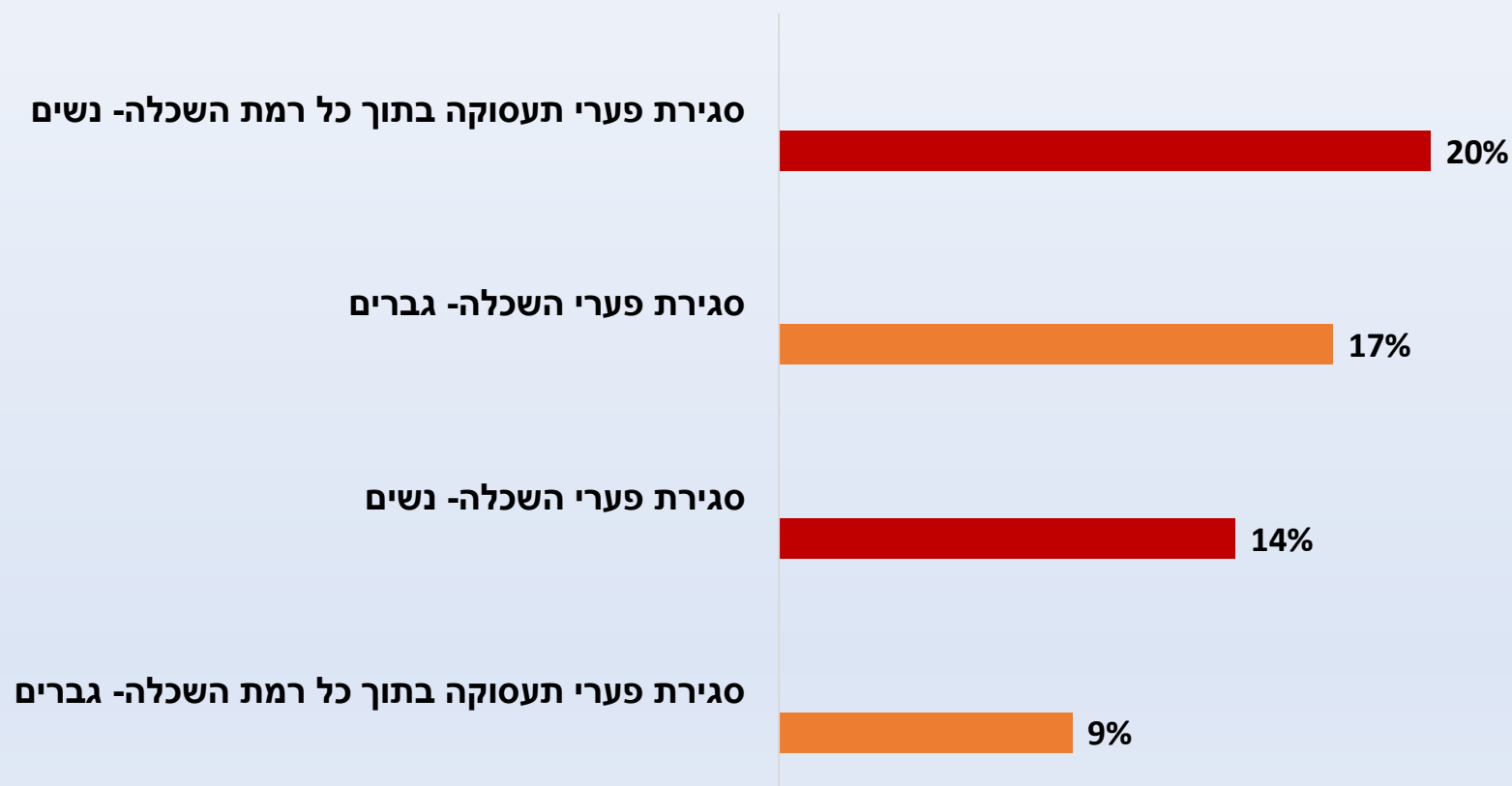
- שיעור נמוך של משכילים
- פערים גדולים יותר בתעסוקה בקרב היותר צעירים
- ריכוז בענפים בפריון נמוך ומשלחי יד הדורשים עבודה פיזית

נשים

- האתגר הכי גדול - שיעורי תעסוקה נמוכים בעיקר בקרב הלא משכילות (אפילו בהשוואה לחרדיות)
- לכן, למרות העלייה בהשכלה, עדיין פערים גדולים מאוד מול נשים יהודיות לא חרדיות
- פערי שכר גבוהים בכל רמות ההשכלה

מה יצמצם את הפערים בשוק העבודה?

סגירת פערים בהכנסות של משקי הבית (גילים 25-44)

סגירת פערי השכלה ותעסוקה בכל רמת השכלה בקרב נשים וגברים יביא לצמצום של 56% מפערי ההכנסה בין משקי בית ערבים ויהודים לא חרדים

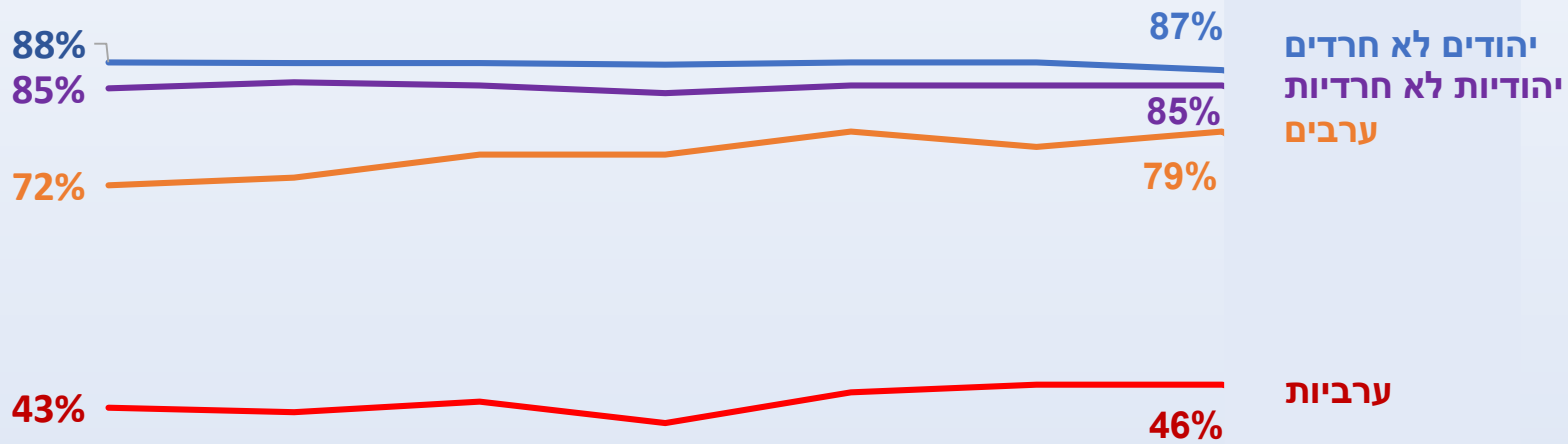
יתר הפער נובע מהפערים בהכנסה מעבודה בתוך כל רמת השכלה (שעות, שכר לשעה, ענפים, משלחי יד, תחומי לימוד)

* השוואת התפלגות ההשכלה של ערבים להתפלגות השכלה של יהודים לא חרדים

תמונת מצב בשנת 2023

לפני המלחמה המשך מגמת עליה בתעסוקה בחברה הערבית בדגש על הגברים

שיעורי תעסוקה רבעוניים ללא נעדרים עקב סיבות כלכליות ו"אחרות", לפי קבוצות אוכלוסייה

- העליה בתעסוקה לפני המלחמה בקרב גברים ערבים היתה בעיקר בקבוצת הגיל 35-44

Q1

Q2

Q3

Q4

2022

Q1

Q2

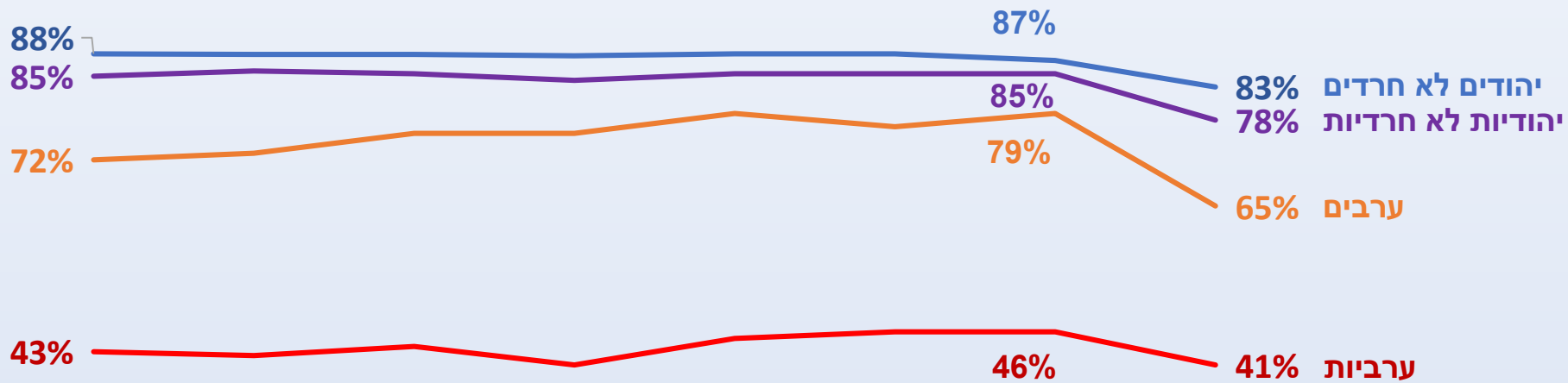
Q3

Q4

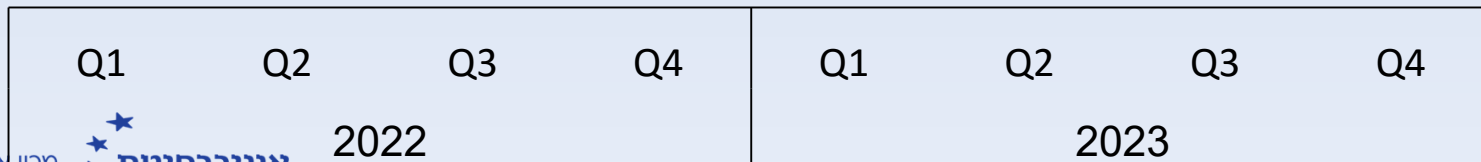
2023

לפני המלחמה המשך מגמת עליה בתעסוקה בחברה הערבית בדגש על הגברים - המלחמה מחקה את כל העלייה

שיעורי תעסוקה רבעוניים ללא נעדרים עקב סיבות כלכליות ו"אחרות", לפי קבוצות אוכלוסייה

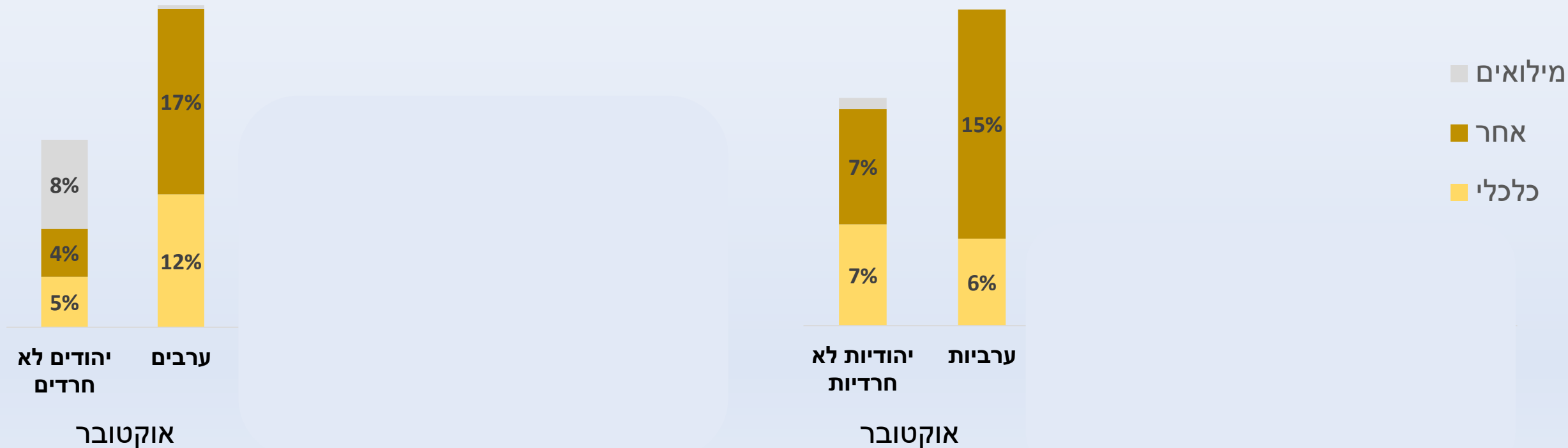

• הגברים הערבים נפגעו מהמלחמה יותר מכל קבוצות האוכלוסייה האחרות

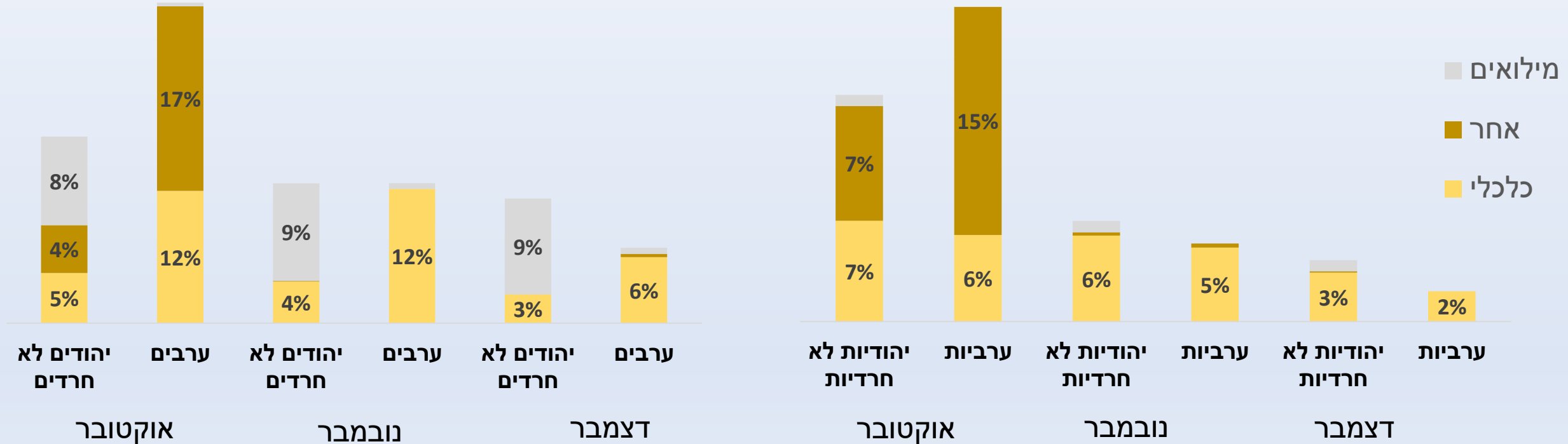
באוקטובר היעדרות מסיבות אחרות - הגורם המשמעותי בקרב ערבים וערבים

שיעורי הנעדרים מסך המועסקים בחודשי המלחמה לפי סיבות, בקרב בני 25-64, לפי קבוצות אוכלוסייה

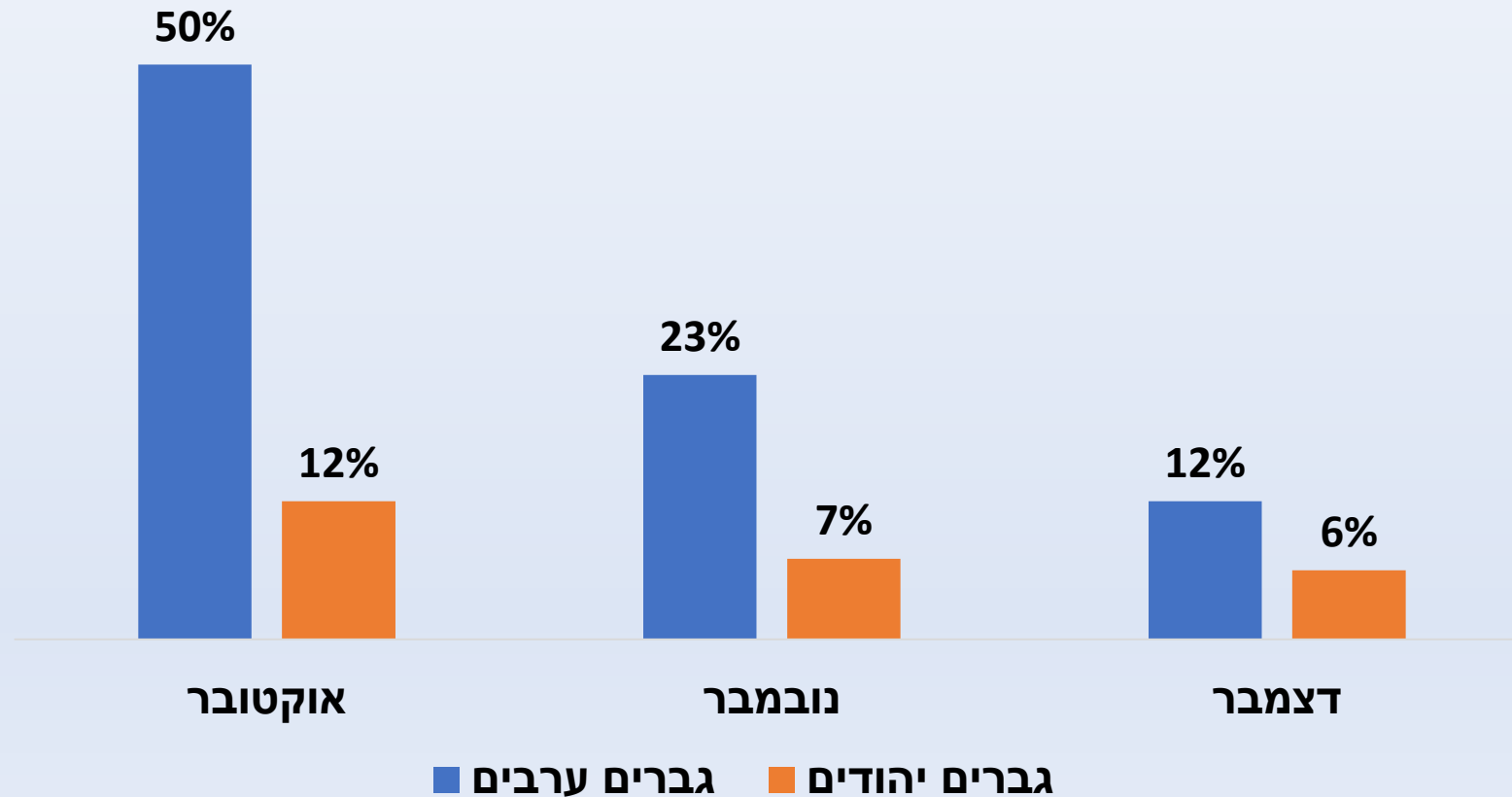
באוקטובר היעדרות מסיבות אחרות - הגורם המשמעותי בקרב ערבים וערבים לאורך כל המלחמה שיעור הנעדרים מסיבות כלכליות בקרב גברים ערבים היה פי שניים עד שלושה לעומת גברים יהודים

שיעורי הנעדרים מסך המועסקים בחודשי המלחמה לפי סיבות, בקרב בני 25-64, לפי קבוצות אוכלוסייה

ענף הבניין אחראי על מרבית הירידה בתעסוקה בקרב גברים ערבים, 40%-43% מהנעדרים לאורך כל חודשי המלחמה

שיעור הנעדרים מסך המועסקים בענף הבניין, לפי קבוצות אוכלוסייה בחודשי המלחמה, 2023

• לאורך כל חודשי המלחמה בין 40%-43% מהגברים הערבים שנעדרו ממקומות העבודה היו מענף הבניין

המלצות מדיניות לדיון

- הגדלת שיעור הערבים בעלי השכלה על תיכונית – אקדמית/טכנולוגית - בדגש על הגברים
 - השקעה בחינוך, שנות מעבר, חיזוק מיומנויות וכישורים רכים, חיזוק אוריינות בשפה העברית
- הגדלה משמעותית של שיעורי התעסוקה בקרב לא משכילים, בדגש על נשים
- פיתוח וסבסוד הכשרות טכנולוגיות ומקצועיות בהתאם לביקושים בשוק העבודה ובשיתוף מעסיקים – כלי מרכזי לתעסוקה איכותית, להגדלת שיעורי תעסוקה ושכר בקרב פרטים שלא פונים ללימודים אקדמיים
- מרכזי תעסוקה אזוריים מותאמים לצרכי האזור – מובטלים, בלתי מועסקים, עובדים ומעסיקים
- בניית יחסי אמון בין עובדים ערבים ויהודים ובין עובדים ערבים למעסיקים יהודים